

ZALKA CSENGE VIRÁG

RIBIZLI A VILÁG VÉGÉN

• RÉGI MAGYAR NÉPMESÉK MAI GYEREKEKNEK •

HERBSZT LÁSZLÓ ILLUSZTRÁCIÓIVAL

MÓRA

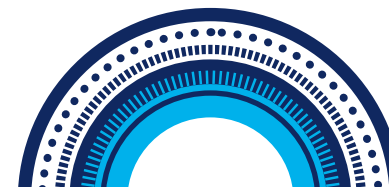
ZALKA CSENGE VIRÁG

RIBIZLI A VILÁG VÉGÉN

• RÉGI MAGYAR NÉPMESÉK MAI GYEREKEKNEK •

HERBSZT LÁSZLÓ ILLUSZTRÁCIÓIVAL

MÓRA

A FENEKETLEN KÚT

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének
vagy bármely részének a kiadó engedélye nélküli
sokszorosítása, másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása
– beleértve a kiadvány digitalizálását és ily módon történő
többszörözését, nyilvánossághoz közvetítését – szigorúan tilos.

© Zalka Csenge Virág, 2019
Illusztráció © Herbszt László, 2019
© Móra Könyvkiadó, 2019

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy feneketlen kút. Honnan tudjuk, hogy feneketlen volt? Hát onnan, hogy megmérték. Miért mérték meg? A király parancsára. És hogy a király miért mérette meg a kutat? Figyeljete, elmesélem.

A feneketlen kút egy király kertjének legtávolabbi sarkában állt. Benőtte a gaz és a bozót, és mindenki elfeledkezett róla... egészen addig, amíg egy napon a király arra nem talált sétálni. Ha már arra sétált, meg is állt a kút mellett, és ha már megállt, fölé is hajolt, hogy lássa, milyen mély lehet. Ahogy pedig a király a kút fölé hajolt, lecsúszott az ujjáról a legkedvesebb, legértékesebb gyűrűje, és beleesett a kútba.

Hívatta a király rögtön a szolgálait, hozzanak létrát, fáklyát, köteleket, és szálljanak alá a sötétbe. De hiába kerestek, hiába kutattak, hiába eresztettek egyre hosszabb és hosszabb köteleket a kútba, még az alját sem lelték, nemhogy a gyűrűt. A király dühöngött, toporzékolt. Különleges gyűrű volt az ő gyűrűje, három drágakő ragyogott benne. A királynak ugyanis, tudjátok meg, három szépséges lánya volt, és a gyűrűt azért készítette, hogy mindig és mindenhol a három lányára emlékeztesse őt: a kék szemű legidősebbre, a fekete szemű középsőre és a zöld szemű legkisebbre.

A három királykisasszony három anyától született, de egy volt az apjuk, aki egyformán szerette mind a hármukat. Amikor a király először házasodott meg, egy szépséges tündérr királynőt vett feleségül. Gyermeük született, és boldogan éltek, amíg el nem jött az ideje, hogy a tündérek elvonuljanak az emberi világból, és más, békésebb helyre költözzenek. A királynő is búcsút mondott a férjének

meg a lányának, és elment az alattvalóival, fel a csillagos égbe. Nem sokkal később a király ismét megházasodott. Másodjára egy tudós asszonyt vett feleségül, aki ismerte a fák, növények titkait, és bölcs tanácsokkal segítette a férje munkáját. Neki is született gyermeke, a második királykisasszony. Igen ám, de látva a királyné tudományát, az udvari emberek puszogni kezdtek, hogy boszorkányságot űz, az ördöggel cimborál. Eleinte senki sem hallgatott a pletykákra, de ahogy a pusmogók egyre hangosabbak lettek, a tudós asszony belátta, hogy nincs maradása a királyi udvarban. Hogy a lánya békében nevelkedhessen, ő is elbúcsúzott a férjétől és a gyermekétől, és elutazott messzi földre. Magával vitte a tudományát. Amikor a király harmadjára megházasodott, egy olyan lányt vett feleségül, aki nem volt se tündér, se tudós, csupán egy jószívű, halandó asszony. Tőle született a harmadik lánya. Hogy soha ne feledkezzen meg a három feleségéről és a három lányáról, gyűrűt készíttetett, és három követ foglaltatott bele. A három lánya mellett ez volt a negyedik legnagyobb kincse a világon; ezért kívánta olyan erősen, hogy megkerüljön.

Ahogy a király tanácstalanul állt a kútnál, egyszerre csak megjelent mellette egy idegen. Magas volt, titokzatos tekintetű és jól öltözött.

– Felsőleges királyom, én felhozom a kútból a gyűrűt, ha nekem adja a legidősebb leányát feleségül! Nem kell nekem se jutalom, se fele királyság, csak éppen ő.

A király meglepődött a kérésen, de annyira bántotta, hogy elveszett a kedvenc gyűrűje, hogy rábólintott a dologra.

– Rendben van, fiam, próbáld meg!

– Felsőleg, mielőtt leereszkedem, hívassa a lányát, adjon nekem egy csókot az útra. Hátha nem is térek vissza a kútból!

A király gondolta, hogy ez ugyan nem nagy dolog. Tapsolt egyet, szólította a legidősebb lányát a palotából.

– Juliska, gyere le!

Jött is a királylány, nyitotta az ajtót, de úgy megtorpant a küszöbön, mintha villám sújtotta volna.

– Édesapám! Mit keres ez az idegen a kertünkben?

– Azért jött, hogy a gyűrűmet visszahozza. Adj neki egy csókot, mielőtt alászáll a kútba!

– Dehogyan adok! – toppantott a királykisasszony. – Hiszen ez maga az ördögök királya!

– Miket beszélsz, lányom?

– Édesapám, elfelejtette talán, hogy az én édesanyám tündérléány volt? A tündérek mindent látnak. Én is belelátok annak a szívébe, aki csak előttem áll, és ennek itt olyan fekete a szíve, mint a legfeketebb éjszaka. Én ugyan meg nem csókolom!

Azzal a királykisasszony sarkon fordult, és visszament a palotába.

– Ha a legidősebb nem csókol meg, elfogadom a középsőt is – mondta az idegen. A király tapsolt egyet.

– Mariska, gyere le!

Jött is a királykisasszony, kilépett az ajtón, de ott rögtön megtorpant, és akkorát sikoltott, hogy meghasadt tőle a palota fala.

– Édesapám! Mit keres az ördögök királya a kertünkben?

– Hát te meg honnan tudod azt, hogy ő kicsoda?

– Édesapám, elfelejtette, hogy az én édesanyám tudós asszony volt? Messziről megismerem a kénkő szagát!

– Bánom is én, ha kénkőszaga van, azért gyere, adj neki egy csókot, különben nem hozza vissza a gyűrűmet a kútból!

– Dehogyan adok! – toppantott a királykisasszony, azzal sarkon fordult, és visszament a palotába.

– Ha a középső nem csókol meg, jó lesz a legkisebb is – vont vállat erre az idegen. A király tapsolt egyet, és hívta a legkisebb lányát.

– Anica, gyere le!

A harmadik királykisasszony édesanyja halandó asszony volt, mindenféle varázslatos tudás nélkül; ráadásul a leány egy kicsit rövidlátó volt, meg egy kicsit süket is. De hiába remélte a király, hogy ő majd csókot ad az idegennek, mert amint a lány kifordult a palotából, rögvest megtorpant a küszöbön.

– Édesapám! Mit keres itt az ördögök királya?

– Hát te, szerencsétlen, honnan tudnád, hogy kicsoda?

– Édesapám, hát patái vannak!

Akkor nézte a király az idegen lábát, és tényleg lópatája volt, mint az ördögnek. De akkorra már kijött az öreg király is a béketűrésből.

– Nem bánom, ha ő maga az ördögök királya, akkor is adj neki egy csókot, különben nem hozza vissza a gyűrűmet!

A legkisebb királylány is toppantott egyet.

– Édesapám, ha annyira kell magának az a gyűrű, akkor csókolgassa az ördögöt maga!

Azzal sarkon fordult, visszament a palotába, és bevágta magamögött az ajtót, hogy csak úgy csattant.

Ránézett a király az ördögre. Az ördög is ránézett a királyra. A király nagyon szerette volna visszakapni a gyűrűjét... így hát odahajolt, és adott az ördögnek egy cuppanós csókot. Amint a csók elcsattant, az ördög lebukott a kút mélyére, és annyi idő alatt, míg mi a mesében idáig eljutottunk, már hozta is vissza a király gyűrűjét.

– Most pedig, felség, kéretem a legkisebb lányát jutalmul. Az ígéret szép szó!

A király beüzent a palotába, hogy Anica jöjjön ki. Anica visszaüzent, hogy ha az apja beszélni akar vele, jöjjön be ő. Be is ment a király, megmászta a csigalépcsőt a legmagasabb torony legmagasabb szobájáig, ahol a lányok laktak. Hát, amint benyitott az ajtón, látta, hogy a szoba közepén nyitott koporsó van letéve, abban fekszik a legkisebb lány kiterítve.

– Édesapám, ha az ördögök királyához kell feleségül mennem, akkor inkább itt rögtön meghalok!

– Miféle dolog ez? – döbönt meg a király, de erre előállt Mariska.

– És az miféle dolog, édesapám, hogy az egyik lányát akarja eladni azért a gyűrűért? Hát nem azért csináltatta a gyűrűt, hogy ránk emlékeztesse mindig és mindenhol? Melyik a nagyobb kincs, mi hárman vagy a gyűrű?

– Különben ez nem is az igazi gyűrű! – szölt közbe Juliska. – Nézze, apánk, benne van a három kő, de nem a jó sorrendben!

Megnézte a király közelebbről a gyűrűt, és látta, hogy a lányának igaza van. Borzasztóan elszégyellte magát. A gyűrűt kihajította az ablakon, a szívére ölelte a lányait, és bocsánatot kért tőlük.

Amíg a király a lányaival beszélgetett, a torony alatt a kertben egy fiatal katona éppen békákra vadászott. Lőtt is egy szép kövéret, és vitte a konyhára, hogy süssék meg neki – a békacomb akkoriban ínycsafaltnak számított. Ahogy a szakács felvágta a békát, hát a béka gyomrából kifordult a király háromköves gyűrűje. A katona fogta, megmosta, szaladt fel vele a toronyba, és berontott az ajtón.

– Felsőleges királyom, életem-halálom kezébe ajánlom, megvan az elveszett gyűrű!

Megörült a király a gyűrűnek – majdnem annyira, mint amennyire megörült a legkisebb lánya a daliás katonának. Anica ki is ugrott rögtön a koporsóból, és a délceg legénnyel egymásra mosolyogtak; látszott rajtuk, hogy nem most mosolyognak egymásra először. A király szeme felcsillant.

– Na, fiam, jutalom jár neked, amiért visszahoztad a gyűrűmet. Szeretnéd-e a legkisebb lányomat feleségül, ha ő is elfogad téged?

– Szeretném én, felség, de hát én csak egy szegény katona vagyok. Hogyan vehetnék feleségül egy királykisasszonyt?

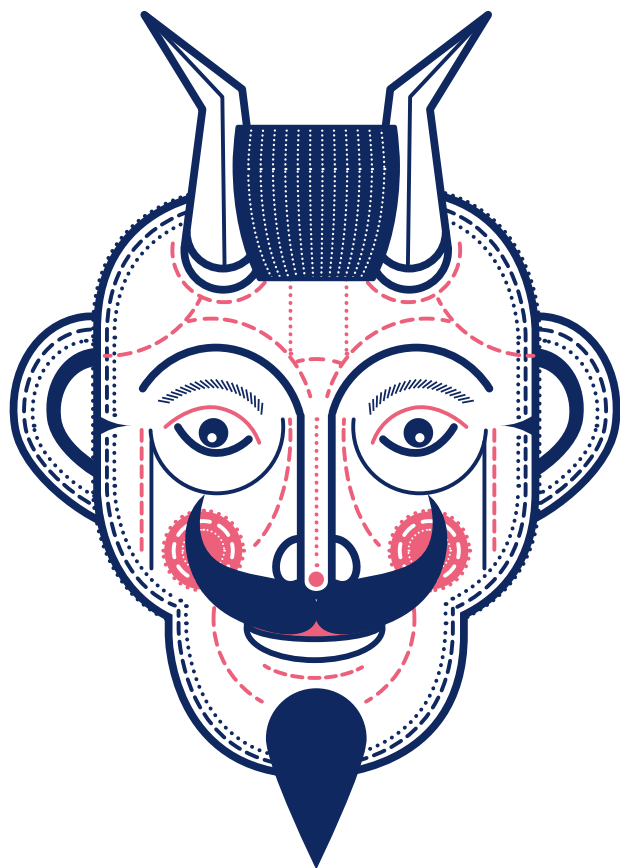
– Ha csak ezen múlik, odaadom hozzá a királyságom harmadát is. Akkor te már nem közkatona leszel, hanem herceg. Ezt már csak nem utasítod vissza?

A katona nem utasította vissza; Anica még annyira se. Rögtön meg is tartották az esküvőt, és utána nagy lakodalmat csaptak. Ahogy mulattak, táncoltak, énekeltek, egyszerre csak váratlan vendég toppant be a lakodalomba: az ördögök királya. Ő ugyanis órák óta ott állt a feneketlen kút mellett, és várta, hogy a király hozza a legkisebb lányát. Amikor meghallotta a zenét, azt hitte, az ő lakodalmukra készülődnek a palotában. Látva, hogy Anica egy katona felesége lett, éktelen haragra gerjedt.

– Az a leány az én menyasszonyom! Nekem ígérték! – ordított.

ta, és megpróbálta magával rángatni a királynőt. Felugrott erre a katona az asztaltól, kivonta a kardját, és úgy elverte az ördögök királyát, hogy az a kertbe menekült előle. Ott aztán a katona behajította az ördögöt a kútba. Első hercegi parancsa az volt, hogy temessék be a kútat kővel, téglával, földdel, hogy soha többé semmi ne tudjon kijönni onnan a napvilágra.

A betemetett kút talán azóta is ott van, egy elfeledett palota kertjének elfeledett sarkában. Senki sem tudja, hol. Azt tudjuk csak, hogy a király, a három királynő és a katonából lett herceg mind boldogan éltek, amíg meg nem haltak.

A ZÖLD DRAGONYS

Egyszer volt, hol nem volt, még az arab tengereken is túl, még a rongyos levelű erdőkön is túl, volt egyszer egy nagy hatalmú királynő. Igazságosan, bölcsen kormányozta a birodalmát, alattvalói között szigorú rendet tartott. Történt egyszer, hogy ellenség támadt az országra, és a királynőnek hadba kellett vonulnia. Induláskor kiadta a parancsot, hogy mindenki rendezett sorokban, egyszerre meneteljen; ha valaki előresietne vagy lemaradna, azt szigorúan büntessék meg. Vonult a hatalmas sereg a háborúba rendezett sorokban, élén a királynővel. Már a látványuk is félelmet ébresztett mindenkiben.

Volt azonban a seregben egy zöld egyenruhás dragonys vitéz, akire vonulás közben igencsak rájött a szükség. Keresztbe tette volna a lábát, hogy visszatartsa, de hát lóháton ült, így nem tehetett. Kínlódott, izzadt, forgolódott, végül csak nem bírta tovább visszafogni magát: egy óvatlan pillanatban, amikor egyik tiszt sem nézett oda, leugrott a lováról, és berohant az erdőbe. Csak azt nem tudta szegény dragonys, hogy az erdő, ami mellett éppen vonultak, elvarázsolt hely, ahol máshogyan fordul az idő kereke, mint az emberi világban. Ahogy leguggolt egy bokor mögé, ott is maradt.

Ott guggolt a bokor mögött hetvenhét éven keresztül, és észre sem vette.

Amikor aztán a dragonys végzett a dolgával, előjött a fák közül, és csodálkozva látta, hogy a hatalmas seregnek se híre, se hamva. Még a por is elült az úton utánuk. „Hajaj! – gondolta magában. – Ha észreveszik, hogy ennyire lemaradtam, nekem végem van!”

Szedte a lábát, futott a sereg után, amíg a következő városba nem ért. Különös módon egy szál katonát sem látott közel s távol. „Hát hová tűnhetett el az egész sereg?” – tűnődött, és mivel jobb ötlete nem támadt, befordult egy kocsmába.

– Merre vonult a királynő a sereggel? – kérdezte a kocsmáros-tól. A kocsmáros nagy szemeket meresztett rá.

– Miféle királynő? Miféle sereg? Az öregapám idejében járt erre sereg utoljára!

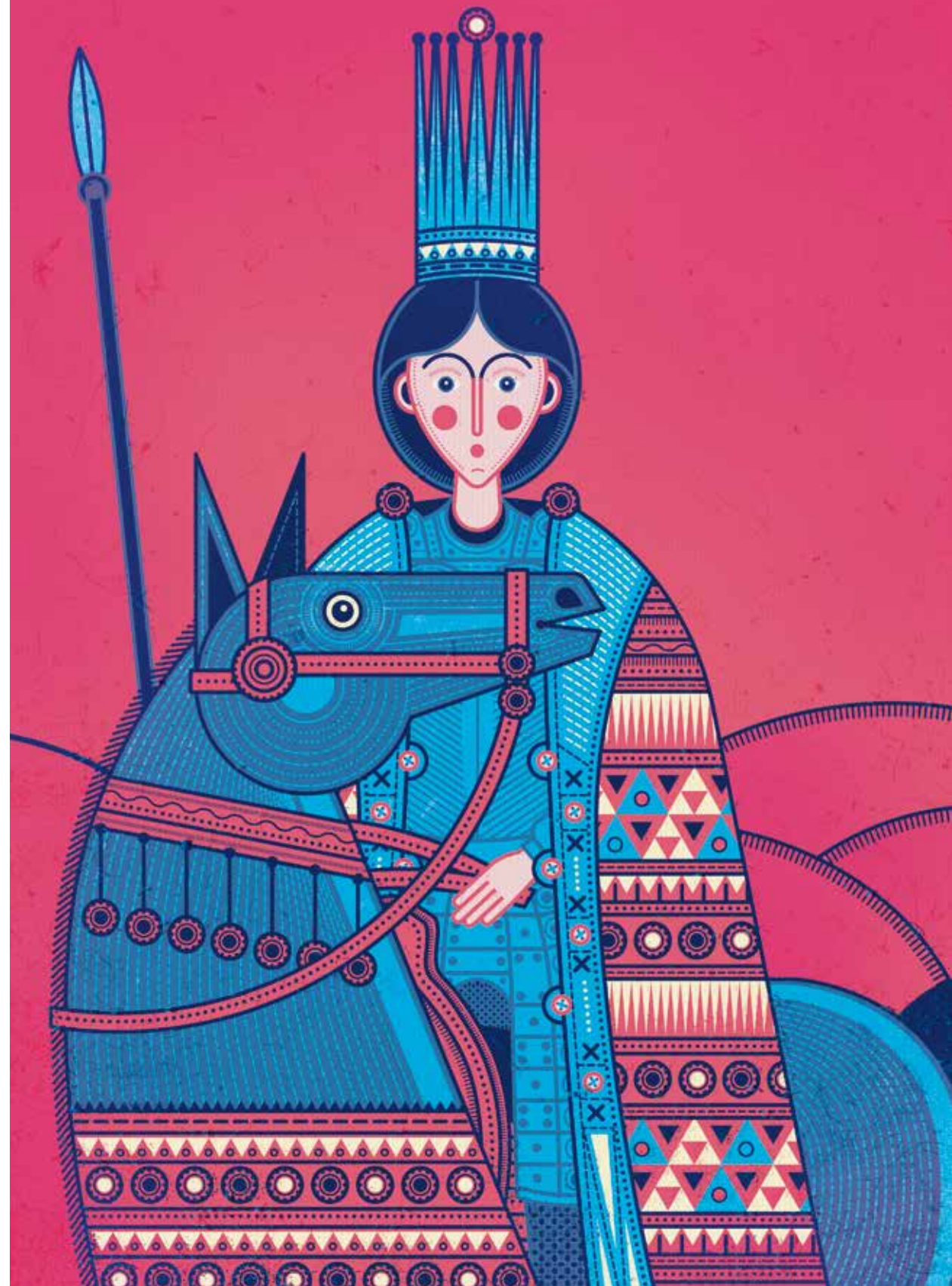
A dragonyos ezen úgy megdöbbsent, hogy rendelt egy kupa bort az ijedségre.

– Hát nem jött erre a nagy hatalmú királyasszony? Hiszen ma reggel kezdtünk vonulni a háborúba!

– Háborúba? Ember, a háború hetvenhét éve véget ért! Öregapám mesélte mindig, hogyan győzték le a csatateren a királynőt, aki maga is alig tudott elmenekülni. Azt tartják, bezárkózott a várba ott a hegyen, és átkot is mondott saját magára, hogy az ellenség hozzá ne férhessen. Azóta se jár arra senki.

A dragonyos köszönetet mondott a kocsmárosnak, és ki akarta fizetni a kupa bort, de a pénzt, ami a zsebében volt, már rég nem használták az országban. A kocsmáros megveregette a vállát, és azt tanácsolta, menjen haza, felejtse el a háborút meg a királynőt. A dragonyos oldalát azonban fúrta a kíváncsiság, meg aztán bűntudata is volt egy kicsit, hogy lemaradt a csatáról; addig-addig töprengett, míg elhatározta, hogy felmegy a kastélyba a hegytetőre, és megpróbálja megszabadítani a királynőt az átoktól. Nem volt könnyű dolga: az ösvényt réges-régen benőtte a túske és bozót, a kastély kapuja pedig úgy berozsdásodott, hogy alig akart kinyílni.

Az elátkozott kastélyban csend honolt. A dragonyos szobáról szobára járt, és érintetlenül talált mindent. Az egyik étkezőben még terített asztalt is lelt, rajta frissen gőzölgő lakomával. Leült, és épp nekilátott volna az ételnek (éhes volt nagyon, hiszen hetvenhét éve nem evett semmit), amikor nyílt az étkező ajtaja, és belépett rajta egy hatalmas, fekete medve.

– Mit keresel itt, jó vitézem? – mordult rá a fenevad, aki nem volt más, mint maga az elátkozott királyné. – Nem tudod talán, hogy aki a seregből lemarad, arra a legkeményebb büntetést szabtam ki?

– Felséges királyné, életem-halálom kezedbe ajánlom, nem tehetek róla, hetvenhét évig varázslat alatt voltam! Eljöttem, hogy jóvátegyem a lemaradást, és megtörjem az átkot. Mit kell tennem?

– Semmi mást, csak azt, hogy három napot és három éjszakát eltöltesz ebben a kastélyban – felelte a királynő. – A folyosó végén, az utolsó szobában találsz egy asztalt, az asztalon egy könyvet, egy gyertyát és egy fekete kendőt. Amikor leszáll a nap, gyűjtsd meg a gyertyát, nyisd ki a könyvet, és kezdj el olvasni! Akármi történelem is reggelig, fel ne nézz, meg ne szólalj, az olvasást abba ne hagyj!

Ez ugyan nem nagy feladat, gondolta a dragonyos. Jól megvacsorázott a finom ételekből, aztán bement az utolsó szobába, meggyújtotta a gyertyát, kinyitotta a könyvet, és belemerült az olvasásba. Nem is történt semmi különös egészen addig, amíg az óra el nem ütötte a tizenegyet. Akkor aztán kinyílt a szoba ajtaja, és bejött rajta egy sereg udvarhölgy és udvaronc csodaszép ruhákban.

– Nocsak, vendégünk érkezett! Mit keresel itt, te dragonyos? Csak nem lemaradtál a többiektől?

De akármit kérdeztek, a dragonyos fel sem pillantott a könyvből.

– Hozzád beszélünk, hé! Hetvenhét éve senki sem tette be a lábát ebbe a kastélyba. Szórakoztass minket!

A dragonyos olvasott tovább.

– Na, ha te nem szórakoztatsz minket, majd mi szórakozunk veled! – kiáltották az udvaroncok, azzal megragadták a dragonyost, kikapták a székből, és labdázni kezdtek vele. Hajigálták erre, hajigálták arra, dobálták egymásnak a szoba egyik végéből a másikba. A dragonyos meg repült, gurult, hengeredett, de a könyvet nem engedte el: még repülés közben is olvasott tovább. Mire az óra elütötte az éjfél, már kék-zöld volt minden porcikája. Az óraütésre az udvaroncok elvonultak, a dragonyos pedig lerogyott a székbe, és olvasott reggelig.

Amint felkelt a nap, belépett a szobába a királynő – de már nem medveként, hanem szépséges asszonyként, tiszta vörös ruhában. Orvosságot hozott, megkente vele a dragonyos zúzódásait, és azok rögtön meggyógyultak. A vitéz az egész napot a kastélyban töltötte; délelőtt kialudta magát, délután pedig szobáról szobára kószált, és annyit evett-ivott, amennyi belefért. Estére aztán megint bement az utolsó szobába, ahol az asztalon várta a gyertya, a könyv és egy vörös kendő. Meggyújtotta a gyertyát, kinyitotta a könyvet, és olvasni kezdett.

Úgy történt minden, mint az előző éjszakán. Amint tizenegyet ütött az óra, bejöttek az udvaroncok.

– Nézzétek, megint itt van a dragonyos! Vajon ma megszólal-e?

Próbálták szóra bírni a vitézt szépszerével, fenyegetéssel. Amikor egyik sem használt, kikapták a székből, és úgy elverték seprűnyéllel, esernyővel, meg ami még a kezük ügyébe került, hogy csak úgy ropogtak a csontjai. A dragonyos azonban még verés közben is fogta a könyvet, és rendületlenül olvasott. Éjfélkor az udvaroncok elvonultak; reggel bejött a királynő égszínkék ruhában, és megint begyógyította a vitéz sebeit.

– Már csak egy éjszaka van hátra, és megszabadulok az átok alól!

A dragonyos gondolta, hogy azt az egy próbát már csak kibírja valahogy. Megint a kastélyban töltötte a napot, és visszatért a könyvhöz az utolsó éjszakára. Leült, meggyújtotta a gyertyát, félrehajtotta az asztalon heverő kék kendőt, és olvasni kezdett. Éjjel tizenegykor nyílt az ajtó, és betódultak rajta az udvaroncok.

– Már megint itt van ez a szemtelen! Nem szégyelled magad? Semmi keresnivalód a kastélyban! Takarodj, vagy megbánod!

A dragonyos azonban a füle botját sem mozgatta, csak olvasott tovább. Megragadták erre az udvaroncok, lerángatták a konyhába, lobogó tüzet gyújtottak, és feltették rá a dragonyost serpenyőben. Sült, sercegett a dragonyos, de közben olvasott tovább; amikor az egyik oldala megpirult, átfordították a másikra, de egy mukkot sem szólt. Végül elütötte az óra az éjfél, az udvaroncok eltűntek,

a dragonyos meg kifordult a serpenyőből a földre, és ott olvasott tovább reggelig.

Amint felkelt a nap, belépett a konyhába a királynő tiszta fehér ruhában. Gyorsan megkente a dragonyost gyógyírral, amitől ugyan eltűntek a sebei – ám olyan alaposan megsütötték a tepsi-ben, hogy még így is három napba telt, míg egészen meggyógyult. Ez alatt a három nap alatt a megszabadított királynő és a vitéz egymásba szerettek.

Amikor a dragonyos meggyógyult, így szólt hozzá a királynő:

– Kedvesem, én bizony hetvenhét éve nem voltam templomban. Menjünk el együtt most vasárnap!

– Nem bánom, menjünk – egyezett bele a dragonyos. Le is vonultak a városba díszes kísérettel (mert az átok alól megszabadultak az udvaroncok is). Útban a templom felé megálltak egy fogadónál; a fogadósnénak, aki gonosz boszorkány volt, megakadt a szeme a dragonyoson. Azt vette a fejébe, hogy ha a királynő eltűnne, és a vitéz örökölné meg a trónt, meg tudná ígézni, hogy őt vegye feleségül, és királynét csináljon belőle. Így aztán amikor a menet továbbindult a templomba, a boszorkány megfizetett egy inast, hogy titokban szúrjon bele egy gombostűt a dragonyos ünnepi kabátjába. Az inas bele is szúrta; nem sejtette, mekkora bajt fog okozni vele.

Amikor beléptek a templomba, a királynő így szólt a párjához:

– Kedvesem, vigyázz, hogy mise közben el ne aludj, különben elveszítesz engem!

A dragonyos meg is ígérte, hogy ébren marad – de amint leült, a gombostű megszúrta, és egyszerre olyan álmoság tört rá, mintha ólomból lettek volna a szempillái. Hiába küzdött, hiába pislogott, mégis úgy elaludt, hogy a horkolását az egész templomban lehetett hallani. Csak akkor ébredt fel, amikor a misének vége lett.

– Megmondtam, hogy el ne aludj, mert egyedül maradsz! – mondta neki hazafelé menet a királynő. – Jövő vasárnap jobban vigyázz!

De hiába mondta: a gombostű benn maradt a dragonyos ünnepi kabátjában, és a következő vasárnap, amint leült, ismét meg-

szúrta. A vitéz elaludt egy ültő helyében, mint akit fejbe vertek. Hiába bökölte oldalba a királynő, csak a mise végeztével ébredt fel. Akkor aztán ezerszer bocsánatot kért, és megfogadta, hogy a következő vasárnap jobban fog vigyázni.

– Úgy legyen, ahogy mondom – sóhajtotta szomorúan a királynő. – Mert ha nem, megint elválasztanak bennünket egymástól!

A dragonyos a harmadik vasárnap mindent megtett, hogy ébren maradjon. Mocorgott, dörzsölte a szemét, csipkedte magát... de a gombostű szúrásától úgy álomba merült, hogy lefordult még a padról is. Hiába rázta, keltegette a királynő. Mire a dragonyos magához tért, üres volt a templom, és üres a kastély is: a királynőnek nyoma veszett.

Futott a dragonyos fűhöz-fához, mindenhol kereste a kedvesét, és azt, aki elválasztotta őket. Eljutott végül a fogadóba, ahol az inas kivallotta, mit kért tőle a fogadósné. A dragonyos megtalálta az elátkozott tűt a kabátjában. Azonnal börtönbe záratta a boszorkányt, majd lóra pattant, és elindult, hogy megkeresse a királynőt, akár a világ végén túl is.

Addig-addig lovagolt, míg a tenger partjára nem érkezett. Nem volt ott más, csak egy rozoga kunyhó, és még egy annál is rozogább csónak. A kunyhóból előjött egy öregember, betessékelte a vendéget, és megkérdezte, mi járatban van. A dragonyos elmesélte az egész történetét elejétől végéig; amikor a végéhez ért, megkérdezte az öreget, nem látta-e arra menni a szépséges királynőt.

– Én ugyan nem láttam, fiam... de a tenger túlsó partján él a bátyám, őt kellene megkérdezned. Annak a tengeren túli országnak királya van, de trónörököse nincs, ezért mindenki, aki ebben a világban nem szerencsés, oda kerül előbb vagy utóbb. Nézd, oda adom neked még a csónakomat is, ez biztonsággal átvisz a túlpartra.

A dragonyos megköszönte a segítséget, és beült a rozoga csónakba. Kétkedett, hogy átjut-e vele a tengeren, mert bizony a csónaknak minden eresztékén szivárgott befelé a víz. Ahogy evezett, egyre mélyebbre süllyedt, végül már úgy elázott, mintha fürdőkádban ült volna, de ahogyan az öreg ígérte, végül mégiscsak baj

nélkül megérkezett a túlsó partra. Ott ugyanolyan kunyhót talált, benne egy még öregebb, még ráncosabb apókával.

– Jó napot, öregapám!

– Neked is, fiam! Tudom ám, hogy mi járatban vagy. A mátkádat keresed, ugye? Fenn lakik a királynő az Üveghegy tetején egy kristálypalotában. A királyunk lányává fogadta, férjhez is akarja adni, de a királynő kihirdette, hogy csak ahhoz megy, aki háromszor felugrat a hegy tetejére, és három ajándékot elvesz a kezéből. Sokan próbálkoztak már, hercegek, grófok, bárók, de egyikük sem jutott fel az Üveghegyre... Engem persze egyikük sem kérdezett meg, mit kellene tennie. De most, kedves fiam, mondd meg: van-e pénzed?

– Nincs, öregapám.

– Akkor itt van, fogd ezt a zacskó aranyat, és menj be a vásárba! Vegyél egy olyan fekete lovat, amin egy szál fehér szőr sincsen, rá olyan nyeret és szerszámot, ami teljesen fekete, és magadnak olyan ruhát, ami tetőtől talpig fekete, mint az éjszaka. Ütess a lóra aranypatkókat gyémántszegekkel, aztán indulj rögtön az Üveghegyre!

A dragonyos úgy tett, ahogyan az apóka mondta. Amikor megvolt a fekete paripa, a fekete szerszám és a fekete ruha, és az aranypatkók is mind fel voltak verve gyémántszegekkel, akkor odavágtatott az Üveghegy tövébe, és beállt a sorba. A hegytetőn a kastély ablakába arannyal hímzett kendőt tettek ki. Egymás után ugrattak neki a hercegek, grófok, bárók, de sorra csúsztak is vissza az Üveghegy oldalán, a kastély ablakáig egyikük sem ért fel. Ugrattak, csúsztak, ugrattak, csúsztak, reggeltől délutánig. Amikor végül a dragonyosra került a sor, az ő fekete paripája olyan könnyedén röppent fel a kastély ablakáig, hogy mire a királynő kinézett, a fekete vitéz már távol járt az aranyozott kendővel együtt. De még így, messziről is megismerte a királynő a kedvesét, és boldogan mosolygott utána.

A dragonyos visszatért a kunyhóhoz, ahol már várta az öregapó.

– Na, fiam, az első ajándékot megszerezted, de kettő még hátra van. Nesze, itt egy zacskó arany, menj ki megint a vásárba, vegy egy tiszta sárga lovat, hozzá sárga szerszámot, és magadnak sárga ruhát.

A lovat megint patkoltasd meg aranypatkóval, gyémántszegekkel, úgy indulj holnap az Üveghegyre!

Másnap reggel a királynő egy aranyalmát nyújtott ki az ablakon. Megint sorra próbálkoztak a válogatott daliák és vitézek, de hiába ugrattak neki ezerszer egymás után, egyikük sem érte el a kastély ablakát. Végül sor került a dragonyosra is; az ő lova olyat ugrott, hogy a lovasa nemcsak az aranyalmát kapta el, de még a királynő kezét is megszorította egy pillanatra. Mielőtt bárki megállíthatta volna, elvágatott, vissza a tengerpartra.

– Megvan-e a második ajándék, fiam?

– Megvan, öregapám!

– Derék dolog, fiam. Tessék, itt egy zacskó arany, indulj rögtön a piacra! Vásárolj tiszta fehér paripát, fehér szerszámot, fehér ruhát! A többit már tudod magadtól is.

A dragonyos úgy tett, ahogyan az apóka tanácsolta. Tiszta fehér paripán, vakító fehér öltözékben jelent meg a harmadik napon az Üveghegy előtt, ahol már kigyózott a hosszú sor, és a palota ablakában ott fehérlett a királynő keze, ujján szikrázó aranygyűrűvel. Az volt a harmadik ajándék. Ugrattak, csúsztak ismét a kérők reggeltől délutánig, a dragonyos meg türelmesen nézte őket. Amikor végre rákerült a sor, nemcsak az aranygyűrűt húzta le röptében a királynő ujjáról – de bizony be is hajolt az ablakon, és megcsókolta a kedvesét mindenki szeme láttára!

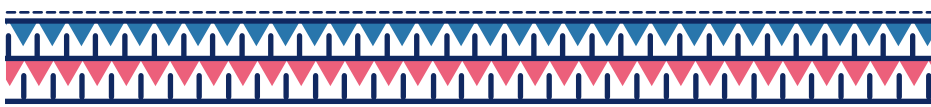
Most, hogy mindhárom ajándékot elvitték, a királynő hatalmas lakomát hirdetett. Remélte, hogy a dragonyos is eljön a vendégek között, és felfedi magát. A dragonyos az öregapó tanácsára el is ment a lakomára, de szegényes ruhában. Meghúzódott a szolgák között, és egy óvatlan pillanatban az aranygyűrűt a királynő kávéspoharába ejtette. Amint a királynő az ajkához emelte a kávéspoharat, a gyűrű a fogához koccant; rögtön megismerte, hogy a saját gyűrűje az. Parancsot adott, hogy a szolgát, aki a kávént öntötte, hozzák eleje. Hozták is a dragonyost a rongyos ruhában, a királynő pedig sírva, nevetve borult a nyakába. Az öreg királynak elmesélte, hogy ez a vitéz az ő kedvese, aki az elátkozott kastélyból megszabadította,

és eljött érte a tengeren túlra is. Az öreg király boldogan nézett az ifjú párra, és még azon a napon hét országra szóló lakodalmat rendezett nekik. A lakodalom végeztével a dragonyos és a királynő visszatértek a saját birodalmukba, és attól a naptól fogva bölcsen, békében, együtt uralkodtak.

Aki nem hiszi, járjon utána!

A TENGERLÉPŐ CIPŐ

Egyszer volt, hol nem volt, élt egyszer valahol a Kárpátok alatt egy szegény ember meg egy szegény asszony. Volt egy tűzrőlpattant, okos lányuk, akit Zsófinak hívtak. Valahányszor a férj vásárba ment, mindig megkérdezte a lányát, mit hozzon neki ajándékba. Egy nap Zsófi így válaszolt:

– Tengerlépő cipőt hozzon nekem, édesapám!

Gondolta az ember, hogy ez nem lesz egyszerű dolog, de azért megígérte, hogy ha tud, keres tengerlépő cipőt. Útnak is indult a vásárba, gyalogolt egész délelőtt, és amikor megéhezett, leült egy forrás mellé ebédelni. Elővette a tarisznyájából a kenyeret, hagymát, szalonnát, és a három szem szilvát, amit az útra készített; a szilvát félretette, gondolva, majd megeszi később. Amint a tarisznyát rakosgatta, s az ebédet majszolgatta, egyszerre csak a forrás vizéből kilépett egy aprócska kis ember.

– Jötted helyébe jót várj, szegény ember! A kislányom nagyon beteg, semmi más nem gyógyíthatja meg, csak három szem szilva, de olyan a mi világunkban nem terem. Nem volna három szilvád véletlenül?

A szegény ember elcsodálkozott az aprócska idegenen, de ő is apa volt, aki nagyon szerette a lányát, így aztán elővette a szilvákat a tarisznyából, és jó szívvel odaadta őket. A kis ember megköszönte a szívességet, és eltűnt a forrás vizében.

A szegény ember kiment a vásárra, és amikor elintézte a dolgait, elkezdett a lányának tengerlépő cipőt keresni. Keresztül-kasul bejárta a vásárt, de bizony ilyen csoda holmit egyik sátorban sem árultak. Sőt, néhány árus még ki is nevette érte, miféle bolondságot keres, mások pedig dühösekké lettek, hogy biztosan lopni akar, azért kér tőlük lehetetlen dolgot. A szegény ember egész délután a vásárban bolyongott, de tengerlépő cipőt bizony sehhol sem talált.

Bánatosan indult hazafelé, és útközben megint megállt a forrásnál pihenni. Ahogy letelepedett, egyszerre csak megjelent mellette az aprócska idegen egy ládikóval.

– Jötted helyébe jót várj, szegény ember! Ebben a ládikóban pont olyan tengerlépő cipő van, amelyet a lányod kért magának. De ki ne nyisd, amíg haza nem érsz, különben bajba kerülsz!

Azzal a kis ember eltűnt a forrás vizében. A szegény ember boldogan indult haza a ládikóval a hóna alatt. Ahogy azonban ment, mendégelt, eszébe jutott, hogy mégiscsak megnézi azokat a tengerlépő cipőket, mert nagyon kíváncsi volt rájuk. Ahogy kinyitotta a ládikót, a két csodaszép cipő kiugrott belőle, egyenesen a szegény ember lábára, és elkezdtek izgatottan toporogni, szökdécselni.

– Kedves gazdánk, hová menjünk?

A szegény ember gondolkodás nélkül rávágta:

– A holdba!

Megszorult erre a két cipő a lábán, hogy csak úgy ropogtak a lábujjai.

– Oda ugyan nem megyünk! Válassz mást!

– Hát akkor ott van a távolban a falum templomtornya, vigyetek oda!

– Ennél jobbat is kívánhattál volna! – jegyezte meg az egyik cipő
– De se baj, megyünk a toronyba. Kapaszkodj!

Mielőtt a szegény ember megszólalhatott volna, a két cipő megindult vele, mint a szélvihar, s a következő pillanatban már a templomtorony tetején állt. Csak az volt a szerencséje, hogy időben megragadta a keresztet, mert úgy megszédült ott a magasban, hogy még a lábai is kicsúsztak alóla. A tengerlépő cipő leesett a lábáról, ő pedig ott lógott a torony tetején.

Arra járt a falu kondása, hajtotta a disznókat. Először a csinos cipőket vette észre a földön, de mivel látta, hogy túl kicsik az ő lábára, körülnézett, vajon honnan pottyanhattak ide. Ahogy így nézelődött, meglátta a szegény embert, aki a torony tetején csüngött.

– Kapaszkodjon, Jóska bátyám! Rögtön hívom a tűzoltókat! Le ne tessék esni!

Szaladt a kanász, hívta a tűzoltókat. Összefutott az egész falu a hírrre, hogy valaki a templomtorony tetején csüng. Szaladt a szegény asszony is, a lányával együtt, és amikor meglátta, hogy az ő férje lóg fenn a magasban, összecsapta a kezét, és kiabálni kezdett:

– Le ne essél, édes lelkem! Mi lesz velünk, ha te lezuhansz a toronyból?

Amíg az anyja sopánkodott, Zsófi körülnézett, és meglátta a cipőket a torony tövében. Amint odafutott hozzájuk, a cipők rögtön a lábára ugrottak, és megszólaltak:

– Hová vigyünk, kedves kis gazdasszonyunk?

– Fel a toronyba!

Repült is a két cipő a lánnyal, fel a torony tetejére. Zsófi kézen fogta az apját, aki már alig látott a rémülettől, és szépen leszállt vele a földre. Az embereknek szeme-szája elállt az ámulattól; csak nézték, ahogy a lány kézen fogta mindkét szülőjét, összecsapta a tengerjáró cipők sarkát, és így szólt:

– Vigyetek az Üveghegyre!

– Ez a beszéd! – helyeseltek a cipők, és hipp-hopp!, elrepíteték a kis családot az Üveghegy tövébe. Találtak ott maguknak egy takaros kis házat, és boldogan éltek benne, mintha soha máshol nem is laktak volna. Amint berendezkedtek, Zsófi megint felhúzta a cipőket, amik már nagyon toporzékoltak a ládikójukban.

– Hová vigyünk, kedves kis gazdasszonyunk?

– Repítsetek fel az égbe!

Megszorultak a lány lábán a cipők, és egymás szavába vágva mondták:

– Az nem jó hely, oda ne menjünk!

– Nem lehet onnan visszajönni.

– Kívánj mást!

– Elviszünk inkább a Paradicsomba!

– Vagy a tündérek földjére!

– Az óriásokhoz!

– Vagy a böjti boszorkányhoz!

– Na, a böjti boszorkány jól hangzik! – kapott a szavukon Zsófi.
– Vigyetek oda!

– Jól van, elviszünk – mondták erre a cipők. – Csak arra figyelj, hogy amíg nála vagy, mindennek, amit mond, pont az ellenkezőjét csináld! Különben sohasem szabadulsz ki onnan.

A lány egyet sem sóhajtott, máris ott állt a böjti boszorkány háza előtt, szemtől szemben egy iszonyatosan csúf banyával. A banya orra a földet verte, a szeme szikrát hányt, és olyan volt a hangja, mint a reszelő. Zsófi félelmében megtántorodott, de a cipők ügyeltek rá, hogy ne essen hanyatt.

– Hát te meg hogy kerülsz ide? – recsegte a böjti boszorkány.
– Csak nem szolgálni jöttél hozzám...? Na, ha már itt vagy, ne bámulj és álldogálj, hanem tedd magad hasznossá! Fogd ezt a korsót, és hozz vizet a kútról!

A lány, emlékezve rá, mit tanácsoltak neki a cipők, fogta a korsót, és teljes erejéből földhöz csapta. A korsó ezer darabra tört, és minden darabja egy-egy varangyos békává változott, amik szanaszét ugráltak.

– Miféle ügyetlen szerzet vagy te?! – rikácsolt a boszorkány. – Nesze, még egy korsó, de ezt össze ne törd!

Mondhatott a banya akármit, Zsófi fogta a második korsót, és ripityára törte. Sőt, a harmadikat és a negyediket is. Ekkorra már térdig álltak a varangyos békákban, és a boszorkánynak elfogyott a türelme:

– Ilyen csapnivaló szolgáló ugyan nem kell nekem! Takarodj haza!

Amint Zsófi ezt meghallotta, leült a küszöbre, és nem mozdult. A boszorkányt ette a mérge, de a lány rá sem hederített; kenyeret vett elő a tarisznyájából, megebédelt, és kiszórta a morzsákat a földre. Hat fehér galamb szállt le csipegetni a küszöbre. A boszorkány toporzékolni kezdett mérgében.

– Mész ki innen, te istenátká, de azonnal!

Zsófi erre felpattant, és beszaladt a házba. Egyik ajtót nyitotta ki a másik után, míg az egyik szobában egy daliás legényre bukkant. Meg volt kötözve erős kötelekkel, és látszott rajta, hogy hosszú ideje éheznek.

– Kedves lány, adj ennem, adj innom, oldozz el! – kérlelte a legény, a boszorkány meg kiabált az ajtóból:

– Kösd a köteleit még szorosabbra, és tüntess el minden ételt a szobából! Parancsolom!

Zsófinak se kellett több, azonnal kioldozta a legény kötelékeit. Vizet töltött, falat kenyeret adott neki, és a legénynek – aki királyfi volt – azonnal visszatért az ereje. Kardot rántott, és a böjti boszorkányt miszlikbe aprította. Amint a boszorkánynak vége volt, megtört a varázslat is: a hat fehér galamb hat királykisasszonyná változott. Elmesélték, hogy a banya királyfi öccsükkel együtt rabolta el őket az üveghegyi palotájukból, azóta sínylődtek rabságban.

– Hogyan fogunk innen hazajutni? – tűnődött a királyfi. – A boszorkány úgy sodort ide bennünket, forgószél képében, hogy azt sem tudjuk, merre induljunk el!

– Mi sem egyszerűbb! – felelte erre Zsófi, és összecsapta a tengerlépő cipőit. – Kapaszkodjatok össze, és rögtön hazarepítelek titeket!

Így is történt. Az Üveghegy királya és királynéja boldogságában sírva borult a gyermekei nyakába. Marasztalták Zsófit is, gazdagon megvendégelték, ezerszer megköszönték neki, hogy megmentette a királyfit és a királylányokat. A királyfinak különösen megtetszett a bátor lány, és Zsófinak is megakadt a szeme a királyfin... Egy szó, mint száz, a dolog vége az lett, hogy Zsófi a tengerlépő cipővel hazarepült, és elhozta a szüleit, lakjanak ők is az üveghegyi palotában. Hatalmas lakodalmat tartottak, és a bátor lányból az Üveghegy királynéja lett.

A tengerlépő cipőket előkelő helyre, a tükör elé állították. Nappal csillogott rajtuk a napsugár, éjjel pedig a saját fényükkel világítottak. Zsófi figyelmeztetett mindenkit, hogy ne próbálják fel a cipőket, mert ki tudja, hová repülnek, milyen bajba kerülnek. Az üveghegyi királynak fájt ugyan a foga rájuk, de a hat lánya még időben észrevette, hogy kerülgeti a cipőket, és rászóltak:

– Édesapánk, ezeknek a cipőknek meg a bátor Zsófinak köszönhetjük, hogy megszabadultunk a böjti boszorkánytól. A cipővel senki sem tud bánni a sógornőnkön kívül; ha valaki más veszi fel, mint aki először megkívánta őket, csak baj lehet abból. Jobb ott hagyni, ahol vannak!

Erre az öreg király is belátta, hogy a tengerlépő cipő nem az ő lábára való. Megkérte inkább a menyét, vigye el mindannyiukat a Kárpátok alá, ahol ő született. Zsófi boldogan felvette a cipőket, kézen fogta a férjét, apósát, anyósát, sógornőit, és mind elvitte őket a kis faluba, ahol a gyerekkorát töltötte. Ott aztán az üveghegyi király megismerhette a kondást, a tűzoltót, meg mindenki mást; kipróbálhatta a töltött káposztát, a csigatészta tyúkhúslevest és a többi kárpátaljai finomságot. Látogatták is azután az üveghegyiek a kárpátaljaiakat, és viszont. Talán még most is megvendégelik egymást néhanapján.

Zsófi és a királyfi boldogan éltek, míg meg nem haltak. Hogy a tengerlépő cipővel mi lett azóta, azt senki sem tudja. Talán csak arra várnak, hogy valaki más megkívánja őket...